

מדינת ישראל

משרד החינוך

היועצת המשפטית

ירושלים, ה' באב התשע"ה
21 ביולי 2015
סימוכין: 15382220

לכבוד
עו"ד דן יקיר
היועץ המשפטי
האגודה לזכויות האזרח

שלום רב;

הנדון: הוצאת ההצגה "הזמן המקביל" מסל תרבות

במענה לפנייתך מיום 10.6.15, הריני להשיבך כדלקמן:

- ראשית יובהר כי תוכנית "סל תרבות ארצי" היא מפעל חינוכי-חברתי תרבותי ייחודי, שהנו חלק מתוכנית הלימודים הנוספת שהנה תוכנית לימודית חינוכית לכל דבר וענין, המאפשר לילדים גיל הגן ועד כיתה י"ב להיחשף לאומנויות איכותיות במסגרת הפעילות של המוסד החינוכי. מטרת התוכנית היא לחשוף את התלמידים לתחומי האומנויות השונים, ע"מ להרחיב את אופקיהם, לחנכם לאהבת האמנות ולזמן להם למידה חווייתית ומשמעותית. התוכנית היא יוזמה של המשרד, המבוצעת עבור המשרד ע"י זכ"ן חיצוני ופועלת בכ- 120 יישובים על פי סדרי העדיפויות והתקציב של המשרד ועל בסיס יישובי.
- אשר למקרה הנזכר בפנייתך – מנתונים שפורסמו עולה כי בשנת 1984 שותף ואליד דקה בחוליה שתכננה את חטיפתו לצורך מיקוח של החייל משה תמם ז"ל, במטרה להבריחו לסוריה. משלא הצליחו בכך רצחו חבריו לחוליה את תמם לאחר עינויים. דקה וחברי החוליה נתפסו בשנת 1986. במרץ 1987 הורשע דקה בבית משפט צבאי בלוד בעבירות של ירי לעבר אנשים, אימונים צבאיים, חבלה גופנית חמורה וחברות בארגון עוין. הוא נדון למאסר עולם ונקבע שהיה שותף שווה לרצח שבוצע בפועל בידי שניים מחבריו לחוליה. בקשותיו לקציבת עונשו נדחו ע"י הרמטכ"ל ונשיא המדינה, עד שב – 2012 קצב הנשיא שמעון פרס את עונשו ל – 37 שנים. המחזה "הזמן המקביל" נכתב ובוים ע"י באשר מורקוס, וחלק מהטקסט מבוסס על מכתבים ומאמרים שכתב דקה מהכלא. בטקסט יש התייחסות אחת לנסיבות כליאתו של דקה, כאשר הוא נשאל "על מה נתפסת" ומשיב "חטיפת חייל". ואז נשאל: "והכין הוא כרגע"? ומשיב: "ההנחיות היו שאם ניתקל בקשיים בעת הברחת החייל, ניפטר ממנו"; "הנחיות של מי?"; "מלמעלה".
- ההצגה אושרה ע"י וועדת הרפרטואר בתחום התיאטרון ביום 25.5.14 לקהל יעד בכיתות י"א-י"ב וביום 8.6.15 נדונה העניין בשנית והוועדה חזרה על החלטתה הראשונית וציינה כי הוועדות מחויבות להתייחס להצגות ולמופעים באמות מידה אומנותיות בלבד.

✉ רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911 ☎ טל': 02-5603740/2 ☒ פקס': 02-5603840

מדינת ישראל

משרד החינוך

היועצת המשפטית

4. לעמדתנו, משרד החינוך, המהווה את הזרוע הממשלתית האחראית לפי חוק על חינוכם שלילדי ישראל, רשאי ואף מחויב לבחון שיקולים נוספים על אלה הנשקלים ע"י וועדות הרפרטואר ובמקרים חריגים אף להחליט כי משיקולים חינוכיים כאלה ואחרים, אין לכלול את המופע בהיצע של סל תרבות. במקרה דנן מבוססת ההצגה על סיפורו האישי של אסיר שרצח חייל, ובטקסט נאמר דבר זה במפורש, כמצוטט לעיל. יתרה מזאת, אין בטקסט הבעת חרטה או התייחסות מורכבת למניעים לרצח. ההצגה כולה מתארת את סבלו של הכלוא ואת התמודדותו עם החיים בכלא, בלא שהוא או מי מהסובבים יתייחס לחלקו או אחריותו למצב בו הוא נמצא. כאבו של האסיר מוצג באופן מעורר אמפטיה והזדהות, בלא שנאמרת ולו מילה אחת על הכאב שנגרם כתוצאה ממעשהו. בסופה של ההצגה האסיר גם מביע את תסכולו מהשנים הרבות שהוא חי בכלא ומטיח האשמות במדינה והכל – באופן "סטריילי" ומנותק מהנסיבות שבעטיין נשלח למאסר כה ממושך ומכך שנטל חיי אדם. הצגת הדברים כך, באופן פשטני, חד צדדי ונטול הקשר, במיוחד בהתחשב בקהל היעד (בני נוער בכיתות יא-יב) היא מקוממת, הן בהקשר של זילות חיי אדם בכלל, והן בהקשר של החינוך לשירות המדינה במסגרת צבא הגנה לישראל (או שירות משמעותי אחר), שהוא אחד מקווי היסוד של המשרד. לפיכך, סבר המשרד כי אין מקום לתת להצגה את "תו התקן" של סל תרבות ולהציגה בפני תלמידי ישראל.
5. לאור האמור, ההחלטה בדבר אי הכללת ההצגה בהיצע המאושר ע"י סל תרבות והצגתה בפני תלמידים אינה מחוזה התערבות פסולה בשיקולי וועדת הרפרטואר ואיננו רואים מקום לחזור ממנה.
6. מכל מקום, נושא סל תרבות נבחן בימים אלה במשרד בהקשר הכולל.

בכבוד רב,

דורית מורג, עו"ד
היועצת המשפטית

העתק: מר חיים הלפרין, ממונה (תכניות משלימות למידה)
עו"ד שנית הרצל, ממונה - ייעוץ משפטי תמיכות והתקשרויות
גב' זחבה שרם, רכזת לשכה בכירה - לשכה השר